

Co vyprávěl cínový vojáček

Pohybuji-li se, ať už pěšky, autem, či jiným, hromadnějším prostředkem po Praze, mívám pokaždé podobné pocity. Chaos, honička, nervozita v zácpách, kterých si v nejbližší době zejména směrem od kulaťáku na Hradčanskou kvůli stavebním hrátkám na Letné užijeme do sytosti, nemluvě o nedávné „rozkopávce“ na Evropské. A přitom stačí pár kroků poodejít, kousek od divočiny v ulici Milady Horákové, u východu ze stanice metra Hradčanská zahnout ulicí K Brusce, a ocitnete se v tak trochu jiné dimenzi, v ulici Na valech. Možná jste tudy prošli tisíckrát, možná vás nikdy ne-

napadlo na chvíli se zastavit, možná jste si nikdy neuvědomili, že stojíte v místě, kudy kdysi vedla oficiální alej z Belvederu až do arcivévodství v Královské oboře. Přímo před sebou máte Píseckou bránu, jež kdysi bývala součástí rozsáhlých městských hradeb, které tvořily Pevnost Praha. Zapomeňte na chvíli na stres a honičku 21. století, vdechněte vůni rozkvetlých šípkových růží, oddejte se vlídné zeleni a kráse vzravných kaštanů, akátů či aristokratických platanů a vydejte se vzhůru po kočičmí hlavami dlážděné cestě vedoucí parkem Charlotty G. Masarykové, rovnou do průniku kdysi jinak neproniknutelných hradeb, jež chránily staříčkou matičku Prahu, do Písecké brány.

Možná uslyšíte řehotání koní, nesmlouvavý hlas výběřčího mýtného, pobíhání vojáčků v tehdejších uniformách, rachot kočárů nebo pobekávání ovcí a koz, které spásaly trávu nahoře na hradbách. Možná se vrátíte do doby, kdy Čechám vládl římský císař a český král Karel VI., otec budoucí císařovny Marie Terezie. Právě Karel VI. dal v roce 1721 Píseckou bránu zbudovat jako vstupní místo do Prahy skrz mohutné barokní opevnění levého

břehu Vltavy. Jak tomu již bývá, původně se stavba jmenovala po svém zřizovateli, Karlova brána, později Bruská podle potoka Bruska tekoucího Jelením příkopem, z něhož se v případě nebezpečí, tedy nutně s dostatečným předstihem, napouštěly obranné příkopy podél hradeb. Konečné označení získala brána podle dnes již zaniklého předměstí zvaného Písek, snad podle písčiny naplavenin, které s sebou přinášela Vltava, tenkrát tedy ještě bez průmyslových příměsí, které dnes sbírá svou dlouhou cestou ze Šumavy.

Původní pražské opevnění se táhlo od nynější budovy předsednictva vlády (bývalé Strakovy akademie) vzhůru k dnešní Kramářově vile, velkým obloukem ke Strahovu, přes Petřín a po jeho svahu zpět k Vltavě. Hradby, nazývané Mariánské podle kostelíka Panny Marie Pomocné v šancích, který stával v sousedství Písecké brány, mívaly v tomto úseku tři brány. Píseckou, která se jediná dochovala, Strahovskou a Újezdskou. Součástí hradeb bylo také dvacet bašt pojmenovaných podle svatých patronů. Písecká brána stála mezi baštami svatě Ludmily a svatého Jiří. Podle návrhu císařského

stavitele Giovanniho Battisty Alliprandi a nákresu inž. J. Vogela ji postavil Kryštof Dienzenhofer. Střed brány tvoří oblý průjezd zabezpečený těžkými masivními vraty s otvory střílen, po obou stranách jsou menší dveře pro pěší. Fasádu zdobí opracované kameny s vytesanými motivy hlav nad každým ze tří vchodů a vojenských artefaktů nad nízkými dveřmi. Plastickou výzdobu brány vytvořil sochař Jan Oldřich Mayer. Nahoře stojí zlatý nápis v latině **D:B:D: S I C: K I N G E N: P R A E S: E T: M I L I T: I N: R E G: B O E M: I E N: C O M:**

Vnitřní klenuté stěny a strop obložili tehdejší řemeslníci cihlami, což nebylo u staveb tohoto typu obvyklé. Podlaha je vydlážděna dřevěnými

dlažebními kostkami. Dřevěná dlažba se dříve hojně používala v různých průjezdech, zejména kvůli koním. Jednak lépe tlumila klapání kopyt, jednak byla pro koně příjemnější než tvrdá kamenná dlažba. Mimo to také výborně vstřebávala produkty koňského pitného režimu. Oku bystrého pozorovatele možná neunikne jistá zajímavost. Písecká brána není zcela rovná, ale dvakrát zalomená, navíc stojí z kopce, na 20 m 40 cm převýšení.

Brány v tehdejším Mariánském opevnění představovaly jediný možný vstup do města, a to ještě značně omezený. Otevíraly a zavíraly se v různých ročních obdobích různě, ještě v polovině 19. století stráž zabouchla vrata úderem deváté večerní hodiny v létě, v zimě to přichází museli stihnout do osmi.

Opozdilci měli na výběr. Buď zaplatit jistý poplatek, nebo přenocovat před branou. Coby obranný mechanismus však Mariánské hradby Praze nikdy příliš nepomohly. Písecká brána se neslavně zapsala do dějin roku 1741. Během první slezské války, v níž Marie Terezie bránila své dědictví uznané na základě Pragmatické sankce, kterou vydal její otec Karel VI. roku 1713, proti nenechavým Bavorům, Sasům a Braniborům, byla právě špatně strážena Písecká brána místem, kudy pronikli Sasové do Prahy. Její obranu tenkrát zajišťovala slabá posádka necvičených měšťanů a studentů, která těžko mohla čelit dobovačným vojenským profesionálům. A tak se stalo, že do Prahy pronikl i bavorský panovník Karel Albrecht a pohotoví čeští stavové jej provolali králem. Ale dost již historie, o tom, jak se všechno semlelo a jaký konec čekal jednotlivé aktéry, si budeme povídat v některém z příštích čísel Cvrkotu.

Podívejme se, co se dělo s Píseckou branou. Od roku 1828 odtud jezdila u nás druhá koňská železnice přes Kladno do Lán, v letech 1845 až 1850 zde měla stanici parní železnice směr Praha Dražďany a Praha Olomouc. Roku 1866 prohrašuje císař František Josef Prahu za otevření města a stávající hradby se začínají bourat. Do roku 1890 byly strženy hradby na západ a do roku 1901 na východ od brány.

Během dvacátého století se s branou nic zvláštního nedělo, sídlily tu jakési technické služby a jak již to s některými historickými objekty v dané době bývalo, pustla. Obrat k lepšímu nadešel až roku 2000, kdy se Písecká brána začíná rekonstruovat. Hlavním architektem rekonstrukce byl Petr Fuchs, investorem Městská část Praha 6. Po dvou letech se brána dočkala slavnostního otevření a jejím pronajímatelem se stala Obec architektů, jež zde zřídila galerii a kavárnu. V roce 2004 na základě výběrového řízení přechází Písecká brána do rukou nového provozovatele, společnosti Písecká brána s.r.o., které zde působí doposud. Charismatické prostředí vyznařující zvláštní klid i ozvěny dávné historie je jako stvořené pro pořádání různých výstav, společenských akcí, v poslední době se zde obnovil například rituál vítání dětí. Konají se zde svatby, oslavy pořádané městskou částí Praha 6, charitativní akce a nejrůznější vystoupení. Svůj šálek kávy si do místní útulné kavárny, podkreslené lehce intelektuálním, lehce bohémským duchem, chodíva vypít také pan Jiří Menzel. Na otázku, zda na něj nějakým zvláštním způsobem působí historií nabitě místo kolem Písecké brány, nám odpověděl: „Bydlím tu, a rád. O historii toho moc nevím, jenom to, že to musela být zvláštní doba, kdy se tu začalo stavět. Dům, ve kterém žiju, se stavěl uprostřed světové války. Je

mnohem solidnější a pevnější, než stavby mladší, stavěné v dobách hlubokého míru.”

Bezprostřední okolí Písecké brány má svůj půvab a přitažlivost také pro osadníky z ptačí říše. V korunách stromů v parku Charlotty Masarykové se usídlili havrani a jsou zde natolik spokojeni, že ve svém hnízdišti zůstávají, na rozdíl od svých druhových kolegů, celoročně.

Co se v Písecké braně momentálně děje, najdete, milí čtenáři, také v pravidelných vydáních Cvrkotu. Od pana Mändla, provozovatele Písecké brány, a jeho milých kolegů, máme vyřídít srdečné pozvání k příjemnému posezení u kávy, a budete-li mít čas a chuť, také k návštěvě některé z akcí, které pro vás novodobá Písecká brána připravila.

Hana Vargová

Foto autorka

Prameny: www.hrady.cz, www.pis.cz,

www.piseckabrana.cz,

Vladimír Kupka: Pražská opevnění

Odborná spolupráce: Ing. Petr Mändl

